

837**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA TRANSPORTU I GOSPODARKI MORSKIEJ**

z dnia 18 sierpnia 1999 r.

w sprawie warunków, jakim powinni odpowiadać funkcjonariusze straży ochrony kolei.

Na podstawie art. 48 ust. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. Nr 96, poz. 591 i z 1998 r. Nr 106, poz. 668) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Rozporządzenie określa warunki, jakim powinni odpowiadać funkcjonariusze straży ochrony kolei, oraz zasady oceny zdolności fizycznej i psychicznej do służby oraz tryb orzekania o tej zdolności.

2. Przepisy rozporządzenia mają zastosowanie do funkcjonariuszy straży ochrony kolei i kandydatów na funkcjonariuszy straży ochrony kolei.

§ 2. W postępowaniu kwalifikacyjnym o przyjęcie do straży ochrony kolei za cechy preferencyjne u kandydatów na tych funkcjonariuszy uznaje się w szczególności:

- 1) posiadanie prawa jazdy,
- 2) ukończenie kursu strzeleckiego,
- 3) uprawianie dyscyplin sportowych przydatnych w służbie w straży ochrony kolei,
- 4) wiek do 35 lat.

§ 3. 1. Ocenę zdolności fizycznej i psychicznej do służby funkcjonariuszy straży ochrony kolei i kandydatów na tych funkcjonariuszy przeprowadzają lekarze, komisje lekarskie w kolejowych poradniach medycyny pracy oraz komisja lekarska w Centrum Naukowym Medycyny Kolejowej, zwanym dalej „CNMK”.

2. Do przeprowadzania oceny, o której mowa w ust. 1, i wydawania związanych z nią orzeczeń upoważnieni są lekarze spełniający dodatkowe wymagania kwalifikacyjne określone przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej w trybie przewidzianym przepisami Kodeksu pracy oraz przez Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej w trybie określonym ustawą o służbie medycyny pracy, zwani dalej „lekarzami uprawnionymi”.

3. Badanie psychologicznej przydatności zawodowej przeprowadzane jest w kolejowych pracowniach psychologii pracy.

§ 4. 1. Ocenę zdolności fizycznej i psychicznej do służby osób, o których mowa w § 1 ust. 2, przeprowadza się w czasie badań wstępnych, okresowych, kontrolnych oraz w trakcie postępowania odwoławczego.

2. Zdolność fizyczna i psychiczna, o której mowa w ust. 1, jest ustalana po przeprowadzeniu badań lekarskich i psychologicznych obejmujących:

- 1) badanie ogólne stanu zdrowia przeprowadzane przez lekarza uprawnionego,

- 2) badania specjalistyczne i pomocnicze zlecone przez lekarza uprawnionego, w tym obowiązkowe badania okulistyczne i laryngologiczne, przeprowadzane zgodnie z zasadami określonymi w załącznikach nr 1 i nr 2 do rozporządzenia,

- 3) badanie psychologicznej przydatności zawodowej.

3. Funkcjonariusze straży ochrony kolei i kandydaci na tych funkcjonariuszy zostają uznani za zdolnych do służby, jeżeli:

- 1) w wyniku badania ogólnego stanu zdrowia, z uwzględnieniem wyników badań specjalistycznych i pomocniczych, nie stwierdzono istotnych zmian chorobowych ani nieprawidłowości lub stwierdzone zmiany w nieznacznym stopniu ograniczają sprawność ustroju, nie powodując niezdolności do wykonywania czynności na danym stanowisku pracy,
- 2) spełniają wymagania odnośnie do kategorii wzroku, określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia,
- 3) spełniają wymagania odnośnie do kategorii słuchu, określone w załączniku nr 2 do rozporządzenia,
- 4) uzyskali pozytywną ocenę psychologicznej przydatności zawodowej.

§ 5. Badania wstępne wykonuje się u kandydatów na funkcjonariuszy straży ochrony kolei i funkcjonariuszy straży ochrony kolei przenoszonych na stanowisko pracy, na którym występują warunki szkodliwe dla zdrowia lub warunki uciążliwe.

§ 6. Badania okresowe funkcjonariuszy straży ochrony kolei przeprowadza się w terminie 2 lat od daty badania wstępnego lub ostatniego badania okresowego.

§ 7. 1. Badania kontrolne funkcjonariuszy straży ochrony kolei przeprowadza się w następujących przypadkach:

- 1) niezdolności do służby spowodowanej chorobą trwającą dłużej niż 30 dni,
- 2) nieuzasadnionego lub niezgodnego z prawem użycia broni,
- 3) powrotu do służby po okresie przerwy trwającej dłużej niż 6 miesięcy,
- 4) w nie wymienionych wyżej przypadkach, o ile zajdzie uzasadniona potrzeba przeprowadzenia takiego badania.

2. Badania kontrolne są przeprowadzane poza terminami wynikającymi z częstotliwości badań okresowych. Badania te obejmują ogólne badania lekarskie,

badania specjalistyczne i pomocnicze oraz badania psychologicznej przydatności zawodowej w niezbędnym zakresie, ustalonym przez właściwego lekarza uprawnionego lub właściwą komisję lekarską.

§ 8. 1. Badania, o których mowa w § 4, wykonywane są na podstawie skierowań wydanych przez pracodawcę.

2. Skierowanie, o którym mowa w ust. 1, powinno zawierać:

- 1) określenie rodzaju badania profilaktycznego, jakie ma być wykonane,
- 2) w przypadku kandydatów na funkcjonariuszy straży ochrony kolei lub funkcjonariuszy straży ochrony kolei przenoszonych na inne stanowiska pracy — określenie stanowiska pracy, na którym osoba ta ma być zatrudniona,
- 3) w przypadku funkcjonariusza straży ochrony kolei — określenie stanowiska pracy, na którym funkcjonariusz ten jest zatrudniony,
- 4) informacje o występowaniu na stanowisku lub stanowiskach pracy, o których mowa w pkt 2 i 3, czynników szkodliwych dla zdrowia lub warunków uciążliwych oraz aktualne wyniki badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, wykonanych na tych stanowiskach.

§ 9. 1. Badanie psychologicznej przydatności zawodowej powinno być wykonane przed badaniami lekarskimi, o których mowa w § 4 ust. 2 pkt 1 i 2.

2. Badanie psychologicznej przydatności zawodowej przeprowadza się co 4 lata oraz w przypadkach, o których mowa w § 7 ust. 1 pkt 2 i 3, a także wówczas, gdy lekarz lub komisja lekarska uznają przeprowadzenie tego badania za niezbędne.

§ 10. 1. O zdolności fizycznej i psychicznej do służby na zajmowanym stanowisku w przypadkach określonych w § 5, § 6 i § 7 ust. 1 pkt 1, 3 i 4 orzeka lekarz uprawniony na podstawie przeprowadzonych badań.

2. Badania lekarskie, o których mowa w ust. 1, przeprowadza lekarz uprawniony samodzielnie, uwzględniając wyniki badań specjalistycznych i pomocniczych oraz ocenę psychologicznej przydatności zawodowej ustaloną przez psychologa.

3. W czasie badania lekarskiego, oprócz osoby badanej i lekarzy, mogą być obecne jedynie osoby wykonujące zawód medyczny, uczestniczące w jego przeprowadzaniu.

§ 11. 1. Przed rozpoczęciem badań lekarz uprawniony, lekarz specjalista lub psycholog powinien:

- 1) stwierdzić tożsamość osoby, o której mowa w § 1 ust. 2,
- 2) uzyskać ustne oświadczenie, czy osoba, o której mowa w pkt 1, nie zgłosiła się na badania bezpośrednio po służbie, w stanie uniemożliwiającym

dokładne ustalenie przydatności do służby — w takim przypadku lekarz powinien odmówić przeprowadzenia badania i ustalić jego nowy termin.

2. W przypadku ostrego schorzenia osoba, o której mowa w ust. 1 pkt 1, nie powinna być kierowana na badania. Jeżeli skierowanie zostało wydane, lekarz uprawniony wyznacza nowy termin badania po ustąpieniu ostrych objawów chorobowych.

3. W razie stwierdzenia dwóch lub więcej schorzeń albo ułomności fizycznych lub psychicznych w różnym stopniu ograniczających zdolność osoby badanej do służby, należy rozpatrywać wszystkie te schorzenia lub ułomności łącznie, mając na uwadze ogólną zdolność tej osoby do służby.

§ 12. 1. Po przeprowadzeniu badania, o którym mowa w § 10 ust. 2, lekarz uprawniony wydaje zaświadczenie lekarskie, które powinno zawierać pouczenie o prawie odwołania, zgodnie z ust. 3 oraz § 14.

2. Zaświadczenie lekarskie, o którym mowa w ust. 1, wydaje się w dwóch egzemplarzach i przekazuje niezwłocznie osobie, o której mowa w § 1 ust. 2, oraz pracodawcy.

3. Osoba, o której mowa w § 1 ust. 2, lub pracodawca, nie zgadzający się z orzeczeniem będącym podstawą wydania zaświadczenia lekarskiego, o którym mowa w ust. 1, mogą w terminie 7 dni od dnia wydania orzeczenia wystąpić za pośrednictwem lekarza, który je wydał, z wnioskiem o przeprowadzenie ponownego badania.

§ 13. Lekarze uprawnieni wykonujący badania wstępne, okresowe i kontrolne funkcjonariuszy straży ochrony kolei prowadzą wydzielony rejestr wydanych zaświadczeń lekarskich.

§ 14. 1. Komisje lekarskie w kolejowych poradniach medycyny pracy są właściwe do orzekania w przypadku, o którym mowa w § 7 ust. 1 pkt 2, oraz odwołania od orzeczenia wydanego przez lekarza uprawnionego, wykonującego badanie okresowe lub kontrolne, o których mowa w § 6 oraz § 7 ust. 1 pkt 1, 3 i 4.

2. Badanie, o którym mowa w ust. 1, przeprowadza się w kolejowej poradni medycyny pracy właściwej ze względu na miejsce zatrudnienia osoby badanej.

§ 15. Komisja lekarska w CNMK jest właściwa do orzekania:

- 1) w przypadku odwołania od orzeczenia komisji lekarskiej w kolejowej poradni medycyny pracy w związku z badaniem wykonanym na podstawie § 7 ust. 1 pkt 2,
- 2) w przypadku, o którym mowa w § 18 ust. 4.

§ 16. 1. Komisje lekarskie w kolejowych poradniach medycyny pracy oraz komisja lekarska w CNMK orzekają w składzie co najmniej trzech osób — lekarz uprawniony jako przewodniczący oraz 1—3 lekarzy jako członkowie tej komisji.

2. W skład komisji lekarskiej w CNMK, orzekającej w trybie odwoławczym, nie może wchodzić lekarz uprawniony, który wydał orzeczenie, od którego rozpatrywane jest odwołanie.

3. Pracodawca ma obowiązek udostępnić komisjom lekarskim, o których mowa w ust. 1, opinię służbową dotyczącą funkcjonariusza straży ochrony kolei i inną dokumentację niezbędną do pracy tych komisji.

§ 17. Badanie wykonywane w trakcie postępowania odwoławczego jest przeprowadzane zgodnie z § 14 i 15 i powinno być wykonane w ciągu 14 dni od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w § 12 ust. 3.

§ 18. 1. Przed rozpoczęciem badań komisje lekarskie w kolejowych poradniach medycyny pracy oraz komisja lekarska w CNMK powinny dopełnić czynności, o których mowa w § 11 ust. 1.

2. Orzeczenia lekarskie o stanie zdrowia funkcjonariusza straży ochrony kolei lub kandydata na tego funkcjonariusza są wydawane przez komisje lekarskie, o których mowa w ust. 1, po wszechstronnym zbadaniu, z uwzględnieniem wyników badań specjalistycznych i dodatkowych oraz badań psychologicznej przydatności zawodowej.

3. Orzeczenie komisji lekarskiej podpisują wszyscy członkowie komisji lekarskich, o których mowa w ust. 1.

4. Członek komisji lekarskiej w kolejowej poradni medycyny pracy, mający w sprawie orzeczenia odrębne zdanie, może wnieść pisemny sprzeciw od tego orzeczenia z podaniem uzasadnienia. W takim przypadku przewodniczący tej komisji lekarskiej przesyła orzeczenie wraz z załączonym sprzeciwem i pozostałymi dokumentami do komisji lekarskiej w CNMK, która obowiązana jest zająć stanowisko w sprawie w ciągu 7 dni od jego otrzymania.

§ 19. 1. Niezwłocznie po wydaniu orzeczenia, o którym mowa w § 18 ust. 2, przewodniczący komisji lekarskiej w kolejowej poradni medycyny pracy lub przewodniczący komisji lekarskiej w CNMK zawiadamia osobę, o której mowa w § 1 ust. 2, i pracodawcę o treści orzeczenia. Na podstawie orzeczenia komisja lekarska wydaje zaświadczenie lekarskie.

2. Do zaświadczeń lekarskich, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio postanowienia § 12 i 15.

§ 20. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Transportu i Gospodarki Morskiej:

T. Syryjczyk

Załączniki do rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 18 sierpnia 1999 r. (poz. 837)

Załącznik nr 1

BADANIE I OCENA UKŁADU WZROKOWEGO KANDYDATÓW NA FUNKCJONARIUSZY I FUNKCJONARIUSZY STRAŻY OCHRONY KOLEI

1. Badanie układu wzrokowego kandydatów na funkcjonariuszy i funkcjonariuszy straży ochrony kolei przeprowadza wyłącznie lekarz posiadający specjalizację w dziedzinie okulistyki.

2. Badanie układu wzrokowego należy rozpocząć od określenia ostrości wzroku za pomocą tablic Snellena. Tablice umieszcza się naprzeciwko okna na wysokości 135 cm od podłogi do środka tablicy. Tablice muszą być odpowiednio oświetlone światłem dziennym lub sztucznym. Badanie ostrości wzroku powinno być przeprowadzone z odległości 5 m. Można również badać ostrość wzroku z odległości 2,5 m przy użyciu lustra i tablic o znakach odwróconych. Oko nie badane należy dokładnie zastonić, nie wywierając ucisku na gałkę oczną. Litery lub znaki na tablicy wskazuje badanemu inna osoba. Ostrość wzroku określa się bez szkielek, a następnie w szkiełkach korekcyjnych, notując uzyskane wyniki w karcie badania. Jeżeli zachowana została wymagana odległość dla danej tablicy, miarą ostrości wzroku jest ułamek dziesiątej umieszczony

w rzędzie znaków, które badany odczytał bezbłędnie lub z pojedynczym błędem. Należy sprawdzić zakres ruchów gałek ocznych oraz ustawienie oczu przy pomocy testu zakrywania naprzemiennego, określić stan powiek, spojówek, woreczka łzowego, przedniego odinka gałki ocznej oraz wykonać orientacyjne badanie pola widzenia i badanie widzenia barwnego, w razie potrzeby należy wykonać badanie dna oka.

3. Zdolność rozpoznawania barw określa się przy oświetleniu dziennym. Występuje możliwość badania w oświetleniu sztucznym przy zastosowaniu odpowiednich świetlówek. Dozwolone jest posługiwanie się tablicami Ishihary, Velhagena lub Rabkina. Należy załączyć wynik badania do dokumentacji medycznej.

4. Przy stwierdzeniu zaburzeń równowagi mięśni ocznych testem naprzemiennego zakrywania, należy ocenić widzenie obuoczne za pomocą krzyża Maddoxa, testu Wortha, próby filtrowej lub innych testów. Zez wyklucza zakwalifikowanie do I i II kategorii wzroku.

5. Oczopląs wyklucza uzyskanie I i II kategorii wzroku oraz nie zezwala na zatrudnienie na wysokości.

6. Brak widzenia stereoskopowego dyskwalifikuje z pracy na wysokości.

7. Zmiany w polu widzenia nie zezwalają na zakwalifikowane do I kategorii wzroku. Obwodowe ubytki pola widzenia, nie przekraczające 20 stopni w każdym oku, pozwalają przyznać II kategorię wzroku, po wykluczeniu czynnego procesu chorobowego. Inne warianty zmiany w obwodowym polu widzenia lekarz okulista rozpatruje indywidualnie, kwalifikując do III lub IV

kategorii wzroku przy uwzględnieniu innych czynności układu wzrokowego. Koncentryczne zwężenie pola widzenia w obu oczach do 30 stopni, niezależnie od ostrości wzroku, określa stan wzroku poza kategoriami.

8. Wyniki badań, rozpoznanie oraz ewentualnie konieczność pracy w szklach korekcyjnych należy wpisać do dokumentacji lekarskiej (karta badania służbowego oraz zaświadczenie o stanie zdrowia pracownika).

9. Lekarz określa kategorię wzroku badanego według norm zamieszczonych w poniższej tabeli:

Tabela I

Kandydaci i funkcjonariusze o stażu pracy poniżej 5 lat				
Kategoria wzroku	I	II	III	IV
Bez korekcji	0,8/0,8	0,8/0,6	—	—
Z korekcją	—	—	0,6/0,5	0,6/0,5
Korekcja	—	—	+3,0 Dsph -3,0 Dsph +/-2,0 Dcyl	+3,0 Dsph -3,0 Dsph +/-2,0 Dcyl
Barwy	prawidłowe	prawidłowe	prawidłowe	nie wymagane

Tabela II

Funkcjonariusze o co najmniej 5-letnim stażu pracy				
Kategoria wzroku	I	II	III	IV
Bez korekcji	0,5/0,5 lub 0,7/0,3	0,4/0,2	—	—
Z korekcją	1,0/0,5 lub 0,8/0,8	0,8/0,6	0,5/0,5	0,5/0,5
Korekcja	+/-3,0 Dsph +/-2,0 Dcyl	+/-3,0 Dsph +/-2,0 Dcyl	+/-5,0 Dsph +/-3,0 Dcyl	+/-5,0 Dsph +/-3,0 Dcyl
Barwy	prawidłowe	prawidłowe	prawidłowe	nie wymagane

10. Kategorie wzroku określone w szklach okularowych lub soczewkach kontaktowych zobowiązują do używania wymaganej korekcji w czasie pracy i do posiadania szkieł zapasowych.

11. Przy zatrudnianiu na stanowisko komendanta oddziału rejonowego i zastępcy komendanta oddziału rejonowego, komendanta placówki i zastępcy komendanta placówki, komendanta zmiany, strażnika i starszego strażnika straży ochrony kolei wymagana jest I lub II kategoria wzroku.

12. Przy zatrudnianiu na stanowisko dyspozytora i starszego dyspozytora oraz inspektora i starszego inspektora straży ochrony kolei wymagana jest III kategoria wzroku.

13. Funkcjonariusze pełniący czynności w pomieszczeniach zamkniętych mogą zostać dopuszczeni do pracy przy IV kategorii wzroku.

**BADANIE I OCENA NARZĄDU SŁUCHU I RÓWNOWAGI KANDYDATÓW NA FUNKCJONARIUSZY
I FUNKCJONARIUSZY STRAŻY OCHRONY KOLEI**

1. Badanie narządu słuchu i równowagi przeprowadza lekarz posiadający specjalizację w dziedzinie laryngologii.

2. W skład badania oceniającego narząd słuchu wchodzi badanie audiometryczne.

3. Przy badaniu narządu słuchu należy obejrzeć dokładnie małżowiny uszne, sprawdzić drożność zewnętrznych przewodów słuchowych oraz stan wyrostka sutkowatego.

4. Należy sprawdzić narząd równowagi, postępując się jedną z najprostszych metod.

5. Badanie ostrości słuchu szeptem lub mową przeprowadza się oddzielnie dla każdego ucha i notuje odległość, z jakiej wypowiedziane słowo zostało usłyszane. W tym celu należy osobę badaną ustawić bokiem w odległości 5 m od lekarza w ten sposób, by badane ucho zwrócone było w stronę badającego. Ucho nie badane wyłącza się przez rytmiczne wstrząsanie skrawka małżowiny przez osobę trzecią. Badanie słuchu powin-

no odbywać się w cichym pomieszczeniu. Jeśli pomieszczenie jest zbyt małe, badanego należy ustawić tyłem do badającego, wyrównując w ten sposób odległość o ok. 1/3. Badający wypowiada szeptem wyrazy nie mające ze sobą logicznego związku lub dwucyfrowe liczby, a osoba badana powtarza to, co słyszy. Do badania należy używać wyrazów niskobrzmiących, np. lamp, okno, hala itp. i wysokobrzmiących, np. krzesło, sufit itp. O ile osoba badana nie słyszy mowy szeptem z odległości 5 m, badający przybliża się stopniowo do badanego i notuje odległość, z jakiej osoba badana słyszy powtarzane przez niego wyrazy. Gdy osoba badana nie słyszy szeptu, badający przechodzi do badania przy pomocy mowy potocznej i notuje odległość, z jakiej słowo zostało wypowiedziane. Jeżeli osoba badana nie słyszy także mowy potocznej, badający przechodzi wówczas do mowy głośnej i określa ostrość słuchu. Zarówno przy badaniu mową potoczną, jak i mową głośną, ucho nie badane należy zagłuszyć.

6. W wyniku przeprowadzonego badania lekarz określa kategorię słuchu badanego według norm zawartych w poniższej tabeli:

Kategoria słuchu	Kandydaci na funkcjonariuszy i funkcjonariusze o stażu pracy poniżej 5 lat	Funkcjonariusze o stażu pracy co najmniej 5 lat
I	Badany powinien słyszeć szept każdym uchem oddzielnie z odległości 5 m	Badany powinien słyszeć szept każdym uchem oddzielnie z odległości 2 m
II	Badany powinien słyszeć szept każdym uchem oddzielnie z odległości 3 m	Badany powinien słyszeć mowę zwykłą każdym uchem oddzielnie z odległości 5 m

7. Stwierdzenie przewlekłego zapalenia ucha środkowego u kandydatów do pracy nie zezwala zaliczyć ich do I kategorii słuchu.

8. Przy zatrudnianiu na stanowisko komendanta oddziału rejonowego i zastępcy komendanta oddziału rejonowego, komendanta placówki i zastępcy komendanta placówki, komendanta zmiany, strażnika i star-

szego strażnika straży ochrony kolei wymagana jest I kategoria słuchu.

9. Przy zatrudnianiu na stanowisko dyspozytora i starszego dyspozytora oraz inspektora i starszego inspektora straży ochrony kolei wymagana jest II kategoria słuchu.